

de liederen zijn te vinden in 'Liedboek, zingen en bidden in huis en kerk'

Grote Kerk Gemeente Dordrecht
zondag 13 september 2020 om 10.30 uur

13^e zondag van de zomer

voorganger: ds. P.L. Wansink
organist: Cor Ardesch
m.m.v. het Sura-gemeentezangsextet
o.l.v. Catrien Posthumus Meyjes

de kleur van deze zondag is groen

De startzondag heeft dit jaar vanwege de coronamaatregelen een sober karakter. Wel zijn we blij dat we weer met de kindernevendienst starten; ook kinderoppas is aanwezig. We zitten iets dichterbij elkaar, maar nog steeds op anderhalve meter. We beginnen de dienst ook weer zoals we dat gewend waren. De kerkenraad buigt zich nog over de vraag of we misschien toch weer kunnen gaan zingen, dat blijft een moeilijk punt. Voorlopig zingt nog een vertegenwoordiging van de cantorij.

Nog steeds is de vraag of u zich van tevoren wilt aanmelden en ook blijft het advies: bij ziekteverschijnselen, blij thuis.

De diensten worden gelijktijdig uitgezonden via de kerkomroep en ook via YouTube. Daarom vragen wij u om uw mobiele telefoon uit te schakelen of op vliegtuigstand te zetten. Uiteraard wordt u niet ongevraagd in beeld gebracht.

Deze zondag wordt onze leervicararis Mart Jan Luteyn aan de gemeente voorgesteld. Hij zal het komende seizoen aan allerlei activiteiten deelnemen en uiteraard ook enkele diensten leiden. We heten hem van harte welkom in ons midden.

Tenslotte: u heeft in de wijkbrief over allerlei kringen kunnen lezen: denk aan uw opgave! De eerste bijeenkomst van de Bijbelkring is al op dinsdag 15 september.

- klokgelui vooraf: de Dordtse Dom klokken **3, 4, 5, 6** 'Gloria Te Deum'

- orgelspel: 'Herr Jesu Christ dich zu uns wend' G. Böhm

- welkom en korte afkondiging door de ouderling van dienst; stil gebed

voorbereiding

- openingslied: **gezang 217 : 1, 2, 5**, gezongen door sextet

- bemoediging: v Onze hulp in de Naam van de Heer
g **die hemel en aarde gemaakt heeft**

- drempelgebed v Barmhartige God,
gij die omziet naar uw volk en zoekt wat verloren is geraakt,
gij die bevrijdt wie in duisternis gevangen zit,
wij komen tot U.

g **Zie ons aan zoals wij zijn:
vol van onszelf,
met de last van het verleden
op onze schouders:**

gebedsstilte

v Vergeef ons, Heer,
maak ons tot uw mensen,
vol van genade.
Open ons naar U en naar elkaar,

naar uw toekomst.

g **Amen.**

- zondagspsalm: **psalm 84 : 1 en 2**, gezongen door sextet

- smeekgebed uit de nood van de wereld, besloten met gesproken Kyrie en Gloria
het smeekgebed wordt afgesloten met de woorden:

v daarom roepen wij tot U

v Heer, ontferm U

a **Christus, ontferm U**

v Heer, ontferm U

v Ere zij God in den hoge en vrede op aarde
voor mensen van Zijn welbehagen

a **Wij loven U**

v Wij zegenen U

a **Wij verheerlijken U**

v wij danken U voor uw heerlijkheid,
o Heer God, Koning des hemels

a **God, onze Vader almachtig**

v O Heer, eniggeboren Zoon, Jezus, Messias

a **O Heer God, Lam van God, Zoon van de Vader**

v die de zonden der wereld wegdraagt

a **ontferm U over ons**

v die de zonden der wereld wegdraagt

a **hoor ons gebed**

v Gij, die gezeten zijt aan de rechterhand van God de Vader

a **ontferm U over ons**

v want Gij alleen zijt heilig

a **Gij, alleen de Heer**

v Gij allerhoogste

a **O Jezus, Messias met de Heilige Geest**

in de heerlijkheid van God de Vader, Amen

de Schriften

- groet: v De Heer zij met u
g **Zijn Geest in ons midden**

- gebed bij de opening van het Woord

- lezing O.T: Genesis 4, 17-24 (NBV)

¹⁷Kaïn had gemeenschap met zijn vrouw, en zij werd zwanger en bracht Henoeh ter wereld. Kaïn was toen een stad aan het bouwen en hij noemde die Henoeh, naar zijn zoon. ¹⁸Henoeh kreeg een zoon, Irad. Irad was de vader van Mechujaël, Mechujaël was de vader van Metusaël en Metusaël was de vader van Lamech. ¹⁹Lamech nam twee vrouwen; de ene heette Ada, de andere Silla. ²⁰Ada bracht Jabal ter wereld; hij werd de stamvader van hen die in tenten leven en vee houden. ²¹Zijn broer heette Jubal; hij werd de stamvader van allen die op de lier of de fluit spelen. ²²Ook Silla bracht een zoon ter wereld, Tubal-Kaïn; hij was smid en werd de stamvader van allen die brons en ijzer bewerken. De zuster van Tubal-Kaïn heette Naäma.

²³Lamech zei tegen zijn vrouwen:

‘Ada en Silla, hoor wat ik zeg!

Vrouwen van Lamech, luister naar mij!

Wie mij verwondt, die sla ik dood,

zelfs wie mij maar een striem toebrengt.

²⁴Kaïn wordt zevenmaal gewroken,

Lamech zevenenzeventigmaal.’

- lied: **gezang 807 : 1, 2, 3**, gezongen door sextet

- Evangelielezing: Matteüs 18, 21-35 (Naardense Bijbelvertaling)

- 21 Dán komt Petrus op hem af en zegt tot hem:
heer, hoeveel maal mag mijn broeder tegen mij een zonde begaan
en moet ik hem vergeven: tot zevenmaal?
- 22 Jezus zegt tot hem:
ik zeg je: niet tot zevenmaal maar tot zeventig maal zeven.
- 23 Daarom is het koninkrijk der hemelen te vergelijken met een mens,
een koning, die een rekening wilde vereffenen met zijn dienaren.
- 24 Als hij begint met vereffenen wordt er één tot hem gebracht
die schuldenaar is voor tienduizend talenten.
- 25 Hij heeft niets om het terug te geven:
de heer beveelt dat hij verhandeld zal worden,
en ook zijn vrouw, zijn kinderen en alles wat hij heeft,
en dat daarmee wordt teruggegeven.
- 26 Dan valt de dienaar voor hem neer en zegt:
wees lankmoedig over mij en alles zal ik u teruggeven!
- 27 Geroerd laat de heer van die dienaar hem losmaken,
en het geleende scheldt hij hem kwijt.
- 28 Als hij buiten komt vindt die dienaar een van zijn mededienaars
die hem maar honderd dinar schuldig is;
hij overmeestert hem, wurgt hem bijna en zegt:
al wat je schuldig bent, geef dat terug!
- 29 Dan valt zijn mededienaar neer en roept zijn hulp in; hij zegt:
wees lankmoedig over mij en alles zal ik je teruggeven!
- 30 Maar hij is hem niet ter wille geweest, nee, hij gaat weg en laat hem
in bewaring zetten totdat hij het verschuldigde terug heeft gegeven.
- 31 Als dan zijn mededienaars zien wat is geschied
worden ze zeer bedroefd;
ze komen binnen en delen aan hun heer mee al wat is geschied.
- 32 Dan roept zijn heer hem bij zich en zegt tot hem:
boosaardig stuk dienaar!-
héél die schuld heb ik jou vergeven daar je mijn hulp inriep;
- 33 moest niet ook jij je ontfermen over je mededienaar
zoals ook ik mij heb ontfermd over jou?
- 34 En in toorn ontstoken geeft zijn heer hem over aan de folteraars
totdat hij al het verschuldigde aan hem terug heeft gegeven.
- 35 Zó zal ook uw hemelse Vader doen
als ge niet van harte een ieder aan zijn broeder vergeving schenkt!

- lofprijzing   v Lof zij u Christus
                                  g **in eeuwigheid, Amen.**

- woord voor de kinderen

- uitleg en verkondiging

Matteüs 18, 21-35 en Genesis 4, 17-24

We staan aan het begin van een nieuw kerkelijk seizoen, maar het is een vreemde start. Het is volstrekt onduidelijk wat het seizoen ons gaat brengen in deze coronatijd. Eergisteren hoorde ik nog een lid van outbreak management team (het woord al) zeggen dat het nog een moeilijke herfst en winter wordt, en dan gloort er licht. Nog even doorbijten. Ja....Traditioneel doen we van alles rond onze startdienst: vorig jaar hebben we na afloop nog heerlijk gevoetbald met de kinderen. Dat lijkt in een bepaald opzicht lang geleden. Hoe dan ook: een vreemde start. Notabene ook nog met een leervicaris in ons midden. Je moet maar durven. En dan horen we vanmorgen een van die gelijkenissen die ons een wat onbestemd gevoel geeft. Zoals vaker bij gelijkenissen van Jezus weet je niet precies wat je ervan denken moet waar je staat. Denk aan de beroemde gelijkenis van de twee zonen waarvan er eentje heel

zijn aandeel van de erfenis erdoor jaagt en de ander bij zijn vader aan het werk blijft. En uiteindelijk wordt die jongste zoon die alles verbrast heeft liefdevol opgenomen, maar die oudste, die heeft toch een beetje onze sympathie. En vanmorgen die gelijkenis van een heer, een koning waarin we niet al te moeilijk de Heer herkennen. Hij houdt afrekening. Dat beeld op zich al. Is dit een voorzichtige verwijzing dat God ons leven 'weegt'. Dat er aan het eind van ons leven een eindafweging is. Ik merk vaak dat mensen dat zelf wel doen. Een soort balans aan het eind van hun leven. Terugkijken op wat nu echt de moeite waard was. En wat blijft er dan over? Maar ingewikkelder: Oordeelt God ons leven? Of hebben wij dat helemaal weggedrukt uit ons levensbeeld. Maar als er geen oordeel is, dan leef je dus een aantal jaar, heb je geluk wat langer, heb je pech wat korter. En wordt het dan niet snel: pakken wat je pakken kunt. Pluk de dag. Is dat ons christelijk levensmotto?

Deze Heer houdt afrekening. En er komt iemand die hem wanstaltig veel verschuldigd is. Tienduizend talenten. Omgerekend gaan we dan in de richting van miljarden, echt waanzinnig veel. Hoe kan je dat iemand schuldig zijn? En dan nog absurder: die Heer scheldt het hem kwijt. Niet eens uitstel, of een deel, of lage rente. Nee helemaal weg. Meteen maar: dat is de kern van waar het om gaat. Deze Heer spreekt ruimhartig vrij. Ik hoop dat u dat goed beseft. Dat geeft een totaal nieuwe aanzet voor het leven. Je bent vrij gesproken. Pure barmhartigheid. Daarmee is meteen het uitgangspunt voor het christelijk leven gegeven. Als het dan om een nieuw seizoen gaat: leven uit Gods vrijgevigheid. Barmhartigheid als grondtoon.

Als contrast lasen we dat ronkende gedeelte van Lamech. We horen van de nakomelingen van Kaïn, de eerste mensen op aarde. We horen van stedenbouw, van landbouw en zelfs van cultuur. De mens gaat zich ontwikkelen. Nou de mens heeft zich ontwikkeld, tot voorbij de industriële revolutie, tot in een ict wereld, ongekend. De landbouw heeft zich ontwikkeld, nou daar weten we het afgelopen jaar alles van. Tractoren in Den Haag, op de snelweg. Het gevoel blijft achter dat boeren klem zitten in een waanzinnige ratrace, alsmaar meer. Blijft over de derde poot: Jubal en de muziek. Is onze muziekindustrie nu een teken van hoop? Ik aarzel zeer. Al doe die ontwikkeling maakt die ons betere mensen? Lamech neemt zich twee vrouwen. Ook al zo wat. Hij neemt en dubbel en vervolgens stelt hij vast dat hij zevenmaal zeventig maal zal worden gewroken. Wraak als beeld voor de maatschappij. Zegt u vooral niet dat het primitief is. Luistert u alstublieft goed naar de stemmen om ons heen. Ik ben er niet zo va overtuigd dat Lamech achter ons ligt.

Tegenover Petrus neemt Jezus de woorden van Lamech op. Zeventig maal zeven zul je vergeven. En hij voert de Heer van de gelijkenis op als levend vanuit barmhartigheid. Dat is de blik. Mededogen. Dat is het kenmerk van de gemeente van Christus. Dat we leven uit mededogen. Dat is ook hoe God ons leven weegt.

Nu dreigt er een misverstand. Dat is vooral als je inzet bij het woord vergeving. Het misverstand is dat we altijd onder alle omstandigheden alles maar moeten vergeven. En dan komen de onmogelijke vragen, zelfs bijna godslasterlijke vragen. Het schreeuwende onrecht van deze wereld. Moet je dan maar alles vergeven? Ik denk dat dat voorbijgaat aan de *relatie* die in de vraag van Petrus verondersteld wordt: hoeveel mag mijn broeder tegen mij een zonde begaan? Een beeld voor de gemeente. Maar hoe dat ook zij. Het is totaal buiten de zin van de gelijkenis om te gaan vragen naar onmogelijke grootheden. Alsof een mens de waanzin van Auschwitz (om maar het onzegbare te noemen) zou moeten vergeven. Godslasterlijk. Geheel buiten het kader van de gelijkenis.

De inzet is een totaal andere. Deze Heer spreekt vrij en dan zou het toch niet anders kunnen dat van ons hetzelfde verwacht wordt. Dat onze grondhouding er in deze wereld een is van mededogen. En daar ligt de oproep aan de gemeente van Christus. Ik kan me vergissen maar ik zie daarin een soort heilige actualiteit. Die seculiere wereld van ons, waarin we niet meer rekenen met een God. Laat staan dat Hij zou rekenen met ons. In een wereld waar vooral gedacht wordt in termen van marktdenken, van economische groei, van angst voor verlies van identiteit. Echt ik wil niet somber klinken, maar wij bieden zo weinig perspectief aan jonge mensen. Alsmaar wantrouwen. Van de belastingdienst, tot het benaderen van vluchtelingen. Wantrouwen.

Terwijl deze Heer ruimhartig vrij spreekt. Nu kunt u zeggen: ja maar het slot van de gelijkenis is behoorlijk dreigend. En dat kan ik niet ontkennen. Wil ik ook niet ontkennen. De mens die willens en wetens onverzoebaar blijft en die zijn arme schuldenaar afperst, ja die is ver weg

van het koninkrijk Gods. Maar de inzet is juist een andere: de totaal andere werkelijkheid van de vergeving.

Nu zit in uw liturgie een kaart met een foto. We konden niet veel met de startzondag. We geven u iets mee. Het is een kaart om door te geven. Een kaart met een wonderlijke lichtval in de kerk. Het licht van de eeuwige God, het licht van Christus. Het licht van de vergeving in deze wereld: zeventig maal zeven. Simpele vraag: stuur die kaart naar iemand als teken van barmhartigheid. Geef hem door.

Gemeente van Christus: het maakt alle verschil van de wereld of u zich laat leiden door deze barmhartige Heer, die liefheeft tot in de dood, of niet.

En weet u zijn licht dooft niet, zijn liefde blijft.

Eer aan de Vader en de Zoon en de Heilige geest tot in de eeuwen der eeuwen, Amen.

- meditatief orgelspel

presentatie en gebeden

voorstellen leervicaris Mart Jan Luteyn en belofte van geheimhouding

- inleidend woord

- belofte

- dankgebed en voorbeden, steeds besloten met

v Zo bidden wij allen tezamen
g **Heer, verhoor ons!**

moment van persoonlijk gebed in stilte

gezamenlijk Onze Vader

- slotlied: **gezang 723**, gezongen door sextet

- uitzending en zegen

g zegt **Amen**

- orgelspel: *Tocatta en Fuga d BWV 565 J.S. Bach*

collecten

Uw gaven voor kerk en diaconie kunt u overmaken op rekeningnummer NL37 INGB 0000 6573 05 t.n.v. Wijkraad 1 der Hervormde Gemeente onder vermelding van **morgendienst 13 september 2020**.

De penningmeester zorgt voor de verdeling.

De komende tijd wordt er nog niet in de diensten gecollecteerd.

komende zondag 20 september, 1^e zondag van de herfst

10.30 uur: ds. P.L. Wansink

Cor Ardesch, organist

m.m.v. het Sura-gemeentezangsextet

19.00 uur: gezongen vespers, m.m.v. Vera Lansink, sopraan, Cor Ardesch, organist Kamorgel en ds. P.L. Wansink, liturg

agenda

maandag-vrijdag:	opgeven voor bijwonen morgendienst op 20 september
dinsdag 15 september, 10.00 u:	Bijbelkring, wijkzaal, aanmelden bij predikant
woensdag 16 september, 8.45 u:	lauden Trinitatiskapel (KIS), Vriesestraat 22
woensdag 16 september, 12.30 u:	middaggebed rond Psalm 58, de heer F. Bachen, liturg, middenschip Grote Kerk (tevens online)
woensdag 16 september, 20.00 u:	orgelconcert op Bachorgel door Cor Ardesch (zie hierna)
donderdag 17 september, 19.30 u:	inzegening huwelijk Willam van Weelden en Karla Vinke (in besloten kring) door ds. W. van Weelden en ds. P.L. Wansink (u bent van harte uitgenodigd deze dienst online mee te vieren)
dagelijks, 10.00-14.00 u:	stilteruimte Trinitatiskapel, Vriesestraat 22 (zondag vanaf 12.00 uur,)

bezoeken morgendienst

Voor de komende ochtenddiensten kunt u zich aanmelden via de website (of sectie-ouderling). De morgendiensten blijven ook online te volgen. Bezoekers worden niet in beeld gebracht.

Vanaf vandaag is er ook weer oppas- en kindernevendienst.

middaggebeden

U kunt ook in de maand september de middaggebeden in het middenschip van de Grote Kerk nog bijwonen. Voor dit korte meditatiemoment hoeft u zich niet aan te melden. De middaggebeden blijven ook online te volgen.

orgelconcerten Grote Kerk

Na een serie onlineconcerten zal er op **woensdag 16 september om 20.00 uur** weer een live concert zijn in de Grote Kerk.

Cor Ardesch zal enkele werken van Johann Sebastian Bach ten gehore brengen op het Bach-orgel. **Voor dit concert is aanmelding vooraf verplicht.** Dit kan via de volgende website:

www.grotekerk-dordrecht.nl/werkgroep-muziek/orgelconcerten

Van harte welkom!

gastlidschap

U voelt zich betrokken bij de Grote Kerk Gemeente en weet zich (juist in deze tijd) met ons verbonden? Dan is het mogelijk om gastlid te worden. Voor meer informatie verwijzen we u naar: www.grotekerk-dordrecht.nl.